

Диалогът се изявява най-вече в структурата, която тълкуваме, опирайки се на Михаил Бахтин, Юлия Кръстева и Зоран Константинович, като отношения, в които „всяко явление е само благодарение на друго явление това, което е“¹².

На фона на принципните различия в националните и обществено-политическите позиции на двамата поети, сравнителната интерпретация разкрива обединяващото предимно в сферата на поетологията. И Хайне, и Вазов се опират на естетиката на романтизма, когато възлагат на фантазията структурно-образоваща функция. Границата между реалния и нереалния свят е заличена.

И двамата, утвърдили се вече в пътеписа, въвеждат в творчеството си нов жанр – „пътепис в стихове“, както го нарича Хайне. Вазов обаче не използва т.нар. вагантна строфа на Хайне с нейните метрически свободи. Вазов, изглежда, не е бил запознат с тази строфа; в руския превод, използван от него, тя не е реконструирана. Ако Хайне парафразира със средства на отчуждението известни пасаж от класически произведения, то Вазов привежда цитати из собствената си поезия. Двете поеми са изградени от самостоятелни глави, обединени от фабулата. Вазовият лирически Аз – по подобие на този на Хайне – лети от едно географско място към друго, при което среща герои из света на античната и фолклорно-романтичната митология, на средновековната и новата история. В двете произведения героите са свързани посредством диалог, а лирическият Аз се обръща и към читателя. Хайневият герой Фридрих Барбароса е в романтично-политически разговор с Рейн, а Крали Марко на Вазов с Марица и Вардар.

И Хайне, и Вазов посят един мит, който в съответните национални литератури е вече разработен. И двамата поети актуализират, политизират и иронично развенчават митичните образи съответно на Фридрих Барбароса и Крали Марко. В двете поеми лирическият Аз (поетът) посещава легендарния герой, който от столетия очаква в пещерата си в бойни доспехи заедно със своите воини деня, в който ще освободи народа си. В „Германия. Зимна приказка“ Хайне развива свързаните с легендата за Барбароса илюзии:

*Господин Ротбарт, извиках силно,
ти си старо фабулно издание...
Премисля ли нещата съвсем точно,
то нямаме изобицо нужда от император*¹³.

За разлика от Хайне, Вазов оставя юнака сам да каже, че времето му е минало:

*С мойта памет, сили еки, виждам,
там не съм потребен,
виждам аз, че тук навеки
с мойто име съм погребен*¹⁴.

Установеният контакт между „Германия. Зимна приказка“ и „В царството на самодивите“ разкрива един трансформационен процес, който води до нови структурно-функционални явления в българското литературно развитие, по-конкретно в жанровата история на българската поема.

С хипотезата за появата на пиесата „Хъшове“ от Ив. Вазов в резултат на продуктивна рецепция на Шилеровите „Разбойници“ се има предвид, че сам Вазов няма съзнание за каузално-генетичната, макар и не пряка връзка меж-